

LIBOSLAR UCHUN MATERIALLARNI TANLASH

Yo'ldasheva Dilshoda Abduqosim qizi

Toshloq tumani 2-son kasb hunar maktabi "Maxsus fanlar" kafedrasida ta'lim ustasi.

Annotatsiya. *Kiyimlarga bo'lgan talabni tuzishda ishning eng asosiy bosqichi bu materiallarni tanlash bilan bog'liq jarayondir. Ana shu talablarga tayangan holda, mahsulot xossalari ko'rsatkichining asosiy nomenklaturasi belgilanadi, so'ngra esa, mazkur mahsulot materiallariga bo'lgan talab ifoda etilishidan iboratdir*

Kalit so'zlar. *Yuqori haroratli sharoitlariga mos kiyim loyihalash asoslari, libos uchun material tanlash.*

Har jihatdan qulay kiyimni yaratish uchun kiyim ostidagi mikroiklimga, kiyimning odam organizmiga ta'siriga oid miqdoriy bog'lanishlarni aniqlash kerak.

Qishki ratsional kiyimni loyihalash borasida qator fundamental tadqiqotlar o'tkazilgan. Biroq, issiq havo ta'siridan himoya izlash hozirgi kunda dolzarb masaladir. Uning yechimi murakkab hisoblanadi. Chunki odamni tashqaridan kelayotgan issiqlik oqimidan muhofaza qilish darkor. Shuningdek, organizmda hosil bo'lgan issiqlikni tashqariga chiqirish jarayoni ta'minlanishi zarur. Ayni holda muayyan muhit sharoitiga mos kiyimning konstruksiyasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Yuqori haroratli va intensiv quyosh radiatsiyalari quyosh radiatsiyasi oqimining ta'sirini kamaytiradigan, o'z vaqtida kiyim ostidan organizm hosil qiladigan ter bug'larini va karbonat anhidridni tashqariga chiqaradigan kiyim paketining qobiliyati muhim ahamiyatga molik.

Kiyimning ushbu funktsiyasi samarali bajarilishi esa uni tayyorlash uchun ishlatilgan materiallar xususiyatiga va buyumning konstruktiv tuzilishiga bog'liq. Buyum konstruksiyasi odam qomatining o'lchamlariga, kiyimning muayyan to'kisligini (qulayligini) ta'minlaydigan qo'shimchalar qiymatiga uzviy bog'liqdir.

Libos uchun material tanlash ishlari.

Ma'lum bo'lishicha, kundalik libos uchun moda barqaror emas. U o'zgaruvchan, shuning bilan birga u libos silueti va shakli hamda alohida elementlarni o'zgarishiga olib kelmoqda. Bu o'zgarishlarni ishlab chiqarishga tayyorlanadigan yoki chiqariladigan libos uchun to'qimachilik va boshqa materiallarning sifatini shakllantirishda hisobga olmaslik mumkin emas. Shuning uchun materialning fizik-mexanik xususiyatlariga talab uzoq vaqt davomida barqaror bo'lmaydi, ular ishlab chiqiladigan libos modelining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olib to'g'irlanadi. Material xususiyati va tuzilishni libosga bo'lgan moda talablariga ko'ra vaqti-vaqti bilan aniqlab turish lozim. Ushbu shartni bajarmaslik xomashyoni behuda yo'qolishi va mehnatning sarf bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Shuni ta'kidlash joizki, materiallarga bo'lgan texnik talablarni o'zgarishi ko'p materiallarning klassik turlariga tegmay o'tishi mumkin. Material xususiyati ko'rsatkichi talablari materialni o'tkazish (realizatsiya) bosqichida emas, balki avvalroq – libos uchun materialning istiqbolli namunalarni va texnik vazifani ishlab chiqish bosqichida o'zgaradi.

Tikuvchilik buyumlarini o'tkazish va zamonaviy ishlab chiqarishning ob'ektiv sharoiti mahsulot sifatini sotuvga chiqargandan keyin emas, balki oldinroq aniq aytib berishi uchun bora-bora ko'p darajada aql-farosat talab etmoqda. Masalan, amaliytuzilish ishlari, badiiy loyihalash, shuningdek, mahsulot sifatini boshqarish tizimi va zamonaviy uslublardan foydalanishda tikuvchilik buyumlarining modeli va tuzilish xususiyatlarini ishlash bosqichida tikuvchilik buyumlarini uchun materiallar sifatini oldindan aytib berish.

Tikuvchilik buyumlarini uchun material tanlashning mavjud amaliyoti korreksiya va mukammalikka muhtojdir. Ma'lumki, ko'pgina badiiy-loyihaviy yechimlar va libosning rassom-modelyerlarining takliflari taqdim etilgan zamonaviy rang va koloristik bezak berilgan yangi materiallar tuzilish ko'rsatkichi va fizikmexanik xususiyatlar ko'pincha libosning original, zamonaviy shakl, chiziqlar va boshqa elementlari sababli amalga oshirilishi mumkin bo'lmaydi. Materialning loyihaviy texnologik, ergonomik va boshqa xususiyatlarini, uning xavfsizligini, ishonchligini, mahsulotdan foydalanishni saqlashni xarakterlaydigan ko'pgina muhim ko'rsatkichlar zamonaviy libos modelini yaratishda va undan foydalanishni oldindan aytib berish juda muhim bo'lib hisoblanadi. Biroq mahsulot uchun materiallarni tanlashda, shuningdek, yangi materialni tayyorlash va ishlab chiqarishda texnik vazifani ishlab chiqishda hisobga olinmaydi.

Bunda libos modasining yo'nalishini ishlash bosqichida materialning modeli, tuzilish-texnologik va boshqa omillari, shuningdek, mahsulotdan foydalanish shartlari va maqsadini hisobga olib, tabiiy-mexanik xususiyatlariga aniq talabni yuzaga chiqarishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Kiyim-kechaklar uchun materiallar tanlashda ularga qo'yiladigan talablar.

Kiyim materiallariga qo'yiladigan talablar, inson – atrof-muhit – buyumlar o'rtasidagi o'zaro aloqadorliklarni chuqur tahlildan o'tkazish hisobiga amalga oshishi lozim. Barcha talablarning xilma-xilligini ikki guruhga ajratish qabul qilingan: iste'molchi va ishlab chiqarishga oid.

Iste'molchi talablari mahsulot va undan foydalanish shartlariga qarab aniqlanadi. Ular sharoit, qulaylik, foydalanishdagi xavfsizlik, estetik ko'rinishni o'z ichiga oladi. Aftidan belgilangan va foydalanish shartlari bilan bog'liq holdagi tikuvchilik buyumlarini ba'zi ko'rsatkichlari ancha muhim ahamiyatiga ega bo'lsa, qolganlari kamroq ahamiyatiga ega.

Sovuq iqlim sharoitida foydalaniladigan mahsulotlar o'zining pishiqligi va tortilganda cho'ziluvchanlik, yeyilishga bardoshlilik, qayta-qayta cho'ziluvchanlik va

egiluvchanlik, qayishqoqlik, normal sharoitlarda va haroratning tushib ketishida issiqlikni ushlab turish kabi muhim ko'rsatkichlarga ega. Mahsulotlar xossasidagi asosiy ko'rsatkichlardagi saqlovchilik funksiyalari ham muhim ahamiyatga ega: bir necha bor, qayta-qayta sovugan yoki isigan holatlardan so'ng, yuqori namlik miqdori yoki boshqa shunga o'xshash suyuqlikni ushlab turish, shuningdek, atmosfera sharoitlari, nurlanish va boshqa omillar bosimiga bardosh berish.

Ishlab chiqarish talablari guruhi buyumning texnologik jihatlari, standart holati, bixillastirish, tashishga qulayligi, shuningdek, patent bilan bog'liq huquqiy talablarni o'z ichiga oladi.

Kiyimlarga bo'lgan talabni tuzishda ishning eng asosiy bosqichi bu – materiallarni tanlash bilan bog'liq jarayondir. Ana shu talablarga tayangan holda, mahsulot xossalari ko'rsatkichining asosiy nomenklaturasi belgilanadi, so'ngra esa, mazkur mahsulot materiallariga bo'lgan talab ifoda etiladi.

Kiyimlar uchun materiallar tanlashda hal etilishi kerak bo'lgan vazifalar

Tikuv mahsulotlaridagi funktsional-strukturali tahliliy tizim, tikuv mahsulotlari uchun materiallar tanlashda bir qator vazifalarning yuzaga chiqishiga turtki berdi.

To'qmachilik materiallaridan tayyorlangan tikuvchilik buyumlari vazifalarini muvofiq ravishda ikki tipga ajratish mumkin.

Bir xil tipdagi masalalar dastlabki talablarni tuzishni va modeli, yangi loyihalashtiriladigan mahsulotning tuzilish-texnologik xususiyatlari, uning maqsadi va foydalanish shartlarini hisobga olgan holda materialning sifat ko'rsatkichining nomenklaturasini ishlashni ko'zda tutadi. Yaxshilangan tuzilish ko'rsatkichli, tabiiy-mexanik xususiyat va badiiy-koloristik bezakli mavjud materiallarni mukammallashtirish yoki yangilarini ishlash maqsadida texnik topshiriq tayyorlanadi. Bu kabi materiallarni qo'llash barcha modeli va loyihaviy xususiyatlarini mahsulotda tiklashga yo'l qo'yadi.

Masalaning ikkinchi jihati tikuvchilik buyumlari uchun materiallar tanlash bilan bog'liq, tabiiyki, bu narsa korxonada tomonidan o'zlashtirilgan bo'ladi. Ushbu mahsulotlarga ishlatiladigan materiallar iste'molchilarning ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda belgilanadi. Ammo turli sabablar tufayli, mavjud assortiment ichidan boshqa xildagi materiallarni tanlash zarurati tug'ildi. Albatta, ular mazkur mahsulotlarni tayyorlashga yaroqli bo'lishi, faoliyatdagi texnologiya usunalariga mos kelishi talab etiladi.

Ammo bir narsani unutmaslik zarur: boshqa turdagi materiallarning qo'llanilishi mahsulot sifatining yanada yaxshilanishiga xizmat qilishi ham mumkin.

Ikkala tip vazifasi yechimini hal etishda umumiy uslubiy asosga tayaniladi:

ularni hal etishdagi algoritm keyingi bosqichlarni o'z ichiga oladi.

1. Dastlabki vaziyatning tahlili.

2. Mahsulotning aynan turiga mo'ljallangan materialga talab darajasida ishlov berish va iyerarxik tizim asosida sifat ko'rsatkichiga baho berish.

- 2.1. Materiallar talablariga va ularning xususiyat nomenklaturasiga ishlov berish.
- 2.2. Materiallar sifati ko'rsatkichida iyerarxik tizimga ishlov berish.
- 2.3. Ko'rsatkich sifatining ahamiyatli (ishonchli) jihatlariga tavsif berish.
- 2.4. Sifat ko'rsatkichining uslubiy jihatlarini aniqlash.
- 2.5. Sifat ko'rsatkichining o'rtanilgan oralig'dagi o'zgarishlarning ahamiyati.
- 2.6. Ko'rsatkichlarning tayanch jihatlarini tanlash (ko'rsatkich normativlari).
- 2.7. Ko'rsatkichlar xususiyatlari orasida o'zaro bog'liqlik va ularning o'lchamsizligi.
- 2.8. Tanlash usuli va ko'rsatkichlar sifatining kompleks baholashning mazmunmohiyati.
- 2.9. Karta tuzishning texnik darajasi va materiallarning sifati (GOST 2.116-84).
3. Yangi materiallarga ishlov berishda ishlab chiqarishdagi topshiriqlarga texnik tayyorgarlik ko'rish, aniq materiallar tanlovi va zarur qo'shimcha sinovlarni o'tkazish.
4. Tikuvchilik ishlab chiqarishda qayta ishlangan materiallarning o'ziga xosligi borasida xulosa va tavsiyalar, mahsulotlar konstruksiyasini aniqlash va ishlov berish uslublarini yana takomillashtirish.

Yuqorida ta'kidlab o'tilgan birinchi ikki bosqich kiyimlarga materiallar tanlashga bag'ishlangan, ana shu sabab, quyida aynan ular ko'rib chiqilmoqda. Birinchi bosqich – dastlabki vaziyatning tahlili – mahsulotning ayni shu turi bo'lgan talablar haqidagi ma'lumotlarni umumlashtirish, foydalanishning turlari va shartsharoitlari, iste'molchilar guruhi, buyumning modaga muvofiqligi, texnologik va konstruktorlikdagi o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek, qayta ishlash bilan bog'liq iqtisodiy ko'rsatkichlar, buyumlarni tayyorlash va foydalanishga topshirishdan iborat. Ayni turdagi tikuvchilik buyumining kengaytirilgan xususiyatida, uning konstruktiv xossalari, tashqi ko'rinishi, shakli, chizmasi, yopishib turish darajasi, shuningdek, rang, rasm, materialning fakturasi bilan bog'liq fikrlar ko'rib chiqiladi (albatta o'zgarayotgan modaga muvofiq ravishda), qo'llanilayotgan texnologiyalarning o'ziga xos jihatlarini ochib beriladi (masalan, yelim yordamida birlashtirishdan foydalanish) va h.k.

Shuni ham ta'kidlab o'tish joizki, asosiy e'tibor mahsulotning xavfsizligiga qaratiladi. Bunga belgilangan maqsaddan qat'iy nazar mahsulotning sifati va foydalanish shartlariga ham kiradi. Yana tikuvchilik buyumi xavfsizlik talablari u bilan bog'liq turli xil ta'sirlarga bardoshlilik – mexanik (cho'zilganda, bukilganda, ishqalanganda), fizik-kimyoviy (suv, chiroq, issiq, sovuq, nurlanish, kimyoviy kirishuvlar va h.k.), – mahsulotning ta'mirlashga yaroqliligi, uning massasi va h.k.lar bilan ajralib turadi.

Kiyimning ichki qavati ma'lum bir mikroiklim bilan ta'minlashi, shuningdek, u odamni o'rab turgan atrof-muhitning ko'ngilsiz holatlaridan himoya qilishi, uning bir maromda hayot kechirishi uchun durust shart-sharoit yaratishda ko'maklashishi lozim.

Ikkinchi bosqichda materiallarga bo'lgan talab ishlab chiqiladi, ularning asosiy xossalari ro'yxati va sifat ko'rsatkichi nomenklaturasi belgilanadi. Bunda materiallarning sifatida asosiy baho, ularning kompleks, jamoaviy va yagona ko'rsatkichlarga asoslanib aniqlanadi.

Materiallarni tanlash jarayonining barcha bosqichlarda materialshunos mutaxassislarning ishtiroki zarur sanaladi. Zero, modeler va konstruktorlar bilan hamkorlikda rejalashtirilayotgan mahsulotning model va konstruktorlik tahlili asosidagi tadqiqotlar, materiallarni tayyorlash va foydalanishga qo'yiladigan dastlabki talablarni belgilab beradi. Yangi mahsulotning nusxa yoki andazalarini yaratishda, mavjud materiallarning ham imkoniyatlari o'rganiladi yoki yangi tizim asosida, materiallarning o'ziga xosligini yaratishni taqozo etadi. Yana avvalgi andazalardan yaroqli bo'lgan g'oyalarni tikuvchilik buyumlarining yangi nusxalariga ham qo'llash mumkin.

Ekspert uslublardan foydlanganda materialshunoslar nafaqat maslahatchi yoki ishchi guruhining a'zosi sifatida, balki so'rovnomalar kartasini tuzishda, asosiy parametrlar tizimiga bo'lgan talablarni aniqlashtirish maqsadida, ekspertiza ishlarini tashkil etish va o'tkazish, shuningdek, materiallarga badiiy bezak berishda ranglar uyg'unligi va fizik-mexanik xossalarni o'rganish, ishlab chiqarishdagi texnikiqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga chiqarish, mo'yna va teri materiallarini tanlashda materiallardagi ko'rsatkichlar sifatining nomenklaturasini ishlash, ham ishtirok etishadi. Mo'yna yoki teridan kiyim tayyorlashda materiallarni tanlashda, avvalo materialning zarur turini ajratib olish kerak bo'ladi: shevret, movut, upuka (opoek), zamsh, spilok — bular teri uchun; mo'yna, qo'yteri-po'stin, yarimfabrikat mo'yna — bular mo'yna uchundir.

Mo'yna va teri mahsulotlari uchun materiallar tanlashdagi bosqichda algoritmni qo'llagan holda ham masalani echish mumkin. Shuningdek, kiyimlar uchun to'qmachilik materiallarini tanlashda yuqorida ta'kidlab o'tilgan masalani hal etishdagi kabi yondoshish, uning asosiy elementlarini o'rganish kerak bo'ladi. Biroq bunda mo'yna terisi yoki charm kichik hajmlar (uncha katta bo'lmagan maydon) ga ega ekanligini unutmashlik darkor. Shu sababdan, odatda kiyimlar uchun mo'ljallangan bir nechta terilar, o'ta sinchkovlik bilan tanlab olingan bo'lishi lozim. Terilarni saralash yoki ularni ishlab chiqarishda navlarga ajratish, bir qancha ko'rsatkichlar yordamida amalga oshiriladi: charm uchun – rang, qalinligi, qattiqligi va h.k.; mo'yna uchun – rang, yungining zichligi va sifati, yumshoqligi yoki mayinligi, yaltiroqligi va boshqa ko'rsatkichlar sanaladi.

Libos uchun material tanlashning avtomatlashgan boshqaruv tizimi va uning tuzilishi.

Tikuvchilik buyumlarini ishlab chiqarish – o'zaro aloqador ishlab chiqarish bo'g'inlardan iborat kompleksni ham o'z ichiga qamrab oladi. Bularga – rejalashtirish, boshqarish, xomashyo manbalari, loyihalash, texnologiya, mashulot ishlab chiqarish,

hamkorlar orasidagi o'zaro bog'liqliklar kiradi. Hamkorlarning asosiy vazifasi tikuvchilik buyumlarini ma'lum bir ijtimoiy-iqtisodiy talablar darajasida hamda belgilangan ko'lamda sifatli ishlab chiqarishdan iborat.

Bundan tashqari, zamonaviy ishlab chiqarish ilmiy-texnik yutuqlar va axborot texnologiyalarning barcha bosqichlaridan keng ko'lamda foydalanishni ham nazarda tutadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida tikuvchilik buyumlarini assortimentining doimiy yangilanib turishi va yangidan-yangi materiallar turlarining paydo bo'lishi, ishlab chiqarishning turli bosqichlarida sifatni boshqaruv tizimining keng funktsiyalaridan foydalanishni, shuningdek, jumboqlarni tuzilish va informatsion muammolarni hal etishni talab etadi. Ana shu sabab, mahsulotning sifatini nazorat qilishda turli avtomatlashtirilgan tizimlarni yaratishga ehtiyoj tug'ildi.

Shuningdek, bu o'z ichiga tikuvchilik buyumlarini sifatli tarzda ishlab chiqarishda materiallarni muqobil variantini boshqaruv tizimini ham oladi. Mana shu tizimning funktsiyalanishidan asosiy maqsad shundaki, bunda iste'molchi turli maqsadlarga mo'ljallangan yangi materiallar haqida ma'lumot o'z bilishi lozim. Bu kabi ma'lumotlar iste'molchiga materiallarni tanlashda qat'iy bir qarorga kelishga imkon beradi.

Kiyimlarga materiallarni tanlashdagi avtomatlashtirilgan tizim boshqaruvi o'zaro tizimosti majmui ko'rinishida ham taqdim etilishi mumkin: informatsion ta'minot, matematik tahlil, materiallar haqida ma'lumotlar bankasi, shuningdek, tashqi manbalar asosidagi axborotni biriktirish yoki qo'shish.

Kiyimlar uchun materiallar tanlash va tayyorlash bosqichi hamda ishlab chiqarish jarayonida EHMdan muvaffaqiyatli foydalanish uchun yetarli darajada axborot ta'minotiga ega bo'lish, shuningdek, uni o'tkaziladigan jarayonlarga muvofiq tarzda shaqllantirishi talab etiladi.

Tikuvchilik buyumlari haqidagi talab etiladigan axborot, ayniqsa, uning konstruksiyasi borasidagi o'ziga xos xususiyatlarni boshqa ASUlarining biriktirish yoxud qo'shish bloklaridan olish yoki kiritish mumkin. Materiallarning ko'rsatkich xossalari, shuningdek, tikuvchilik buyumlari aniq turlarining normativ ahamiyatga ega materiallar xossalari ko'rsatkich tizimining «ma'lumotlar banki»da saqlanishi kerak.

Kiyim ishlab chiqarishdagi funktsional-tizimli tahlil jarayoni asosida, texnologik masalalar va avtomatizatsiya rejimidagi materiallar tanlovi dasturning blok-sxemasi tuziladi. Ushbu dastur quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi:

- 1) tikuvchilik buyumlari aniq andazasining umumiy tavsifini tuzish;
- 2) tikuvchilik buyumning aniq andazasi materiallariga bo'lgan talablarni ishlab chiqish;
- 3) materiallar sifat ko'rsatkichi nomenklaturasini ishlab chiqish va ko'rsatkichlar bo'yicha me'yorini belgilash;

4) ma'lumotlar takibidagi axborotlarni shakllantirish, materiallarning xususiyatlari va tuzilishi, mahsulotni ishlab chiqarishga yaroqliligi, materiallarning o'rnatilgan talablarga muvofiqligini baholash.

Tikuvchilik buyumlarining sifatini yanada oshirish uchun materiallarni tanlashdagi avtomatik tizim boshqaruvi, bir qator ishlarni amalga oshirish kerak bo'ladi:

- 1) sifatli tikuvchilik buyumlari uchun materiallarni avtomatlashtirilgan tarzda tanlashda axborot tartibini tizimlashtirish;
- 2) tikuvchilik buyumlari va materiallar haqidagi ma'lumotlar aloqadorligini ta'minlashda ma'lumotlar bazasini loyihalashtirish;
- 3) materiallar haqidagi ma'lumotlarni olish, tahlil qilish va hujjatlashtirish;
- 4) iste'molchilar talabining tahlili va foydalanuvchilar maqsadining muvofiqligi;
- 5) materiallarni tanlashda avtomatlashtirilgan tizim dasturi va dastur modullarini ishlash.

Avtomatlashtirilgan tizimning ilmiy va amaliy qimmatini shundaki, u o'z ichiga zamonaviy va istiqbolli materiallar haqidagi ma'lumotlarni tizimlash va komputerashtirishni oladi. Bu iste'molchilarning materiallar haqidagi ma'lumotlardan tezkor ravishda xabar topishlariga ham katta ko'mak beradi.

Materiallarning sifat ko'rsatkichi muqobil nomenklaturasini belgilashdagi asosiy bosqichlardan biri bu – tikuvchilik buyumlariga materiallarni avtomatlashtirilgan tarzda tanlash, shuningdek, materiallar haqidagi ma'lumotlar bankini shakllantirish sharti bilan belgilanadi.

Ko'rsatkichlar tizimi va materiallarning xossalari haqidagi ma'lumotlarni tizimlashtirish aniq materiallar turlarida davlat standartlari va texnik ta'rif (TT) mazmunini o'z ichiga qamrab oladi. Bunda u tikuvchilik buyumlari uchun avtomatik tizim boshqaruvi yordamida materiallarni yo ishlab chiqaruvchi korxonada darajasida yoki bir nechta korxonani birlashtirish darajasida, yo munitsipal va hududiy korxonada darajasida, yoki federal darajasida tanlash imkonini beradi.

Kiyimlar uchun materiallar tanlashdagi avtomatik tizim boshqaruvini yaratish, tikuvchilik buyumlari tayyorlash uchun muqobil materiallarni tanlash jarayonini ancha osonlashtiradi.

Tikuvchilik buyumlari uchun yangi materiallarni konfeksiyalash tizimi

Sifati yaxshilangan tikuvchilik buyumlari uchun yangi to'qimachilik materiallarini konfeksiyalash tizimi – asosiy qoidalarni yaxlit holga keltirgan tarzda sifatni avtomatik tizim boshqaruvi orqali foydalanishga asoslangandir. Shuningdek, unga «Libos» SAPR printsiplarni shakllantirish, ma'lumotlar bazasini tuzishda loyiha uslublari, tikuvchilik buyumlari uchun materiallarni avtomatik tizim boshqaruvi orqali tanlash kabilar ham taalluqli sanaladi.

Bunday tizimning algoritmik asosiga yangi materialning sifatini solishtirish printsipi qo'yilgan bo'lib, bu o'z navbatida, tikuvchilik buyumlari yaratishda nihoyatda muhim jarayondir. Yana mana shu turdagi tikuvchilik buyumlari tayyorlashga tavsiya etishda, materiallarning sifatini e'tiborga olishni unutmaslik zarur.

Taklif etilayotgan har bir mahsulotning turi mazmun-mohiyat nuqtayi nazaridan o'sha seriyada ishlab chiqarilayotgan tikuvchilik buyumlarining prototipi sanaladi, mana shu turda tayyorlanayotgan tikuvchilik buyum va materiallariga bo'lgan me'yoriy talab esa, boshlang'ich axborot sifatida xizmat qilishi mumkin.

Seriya ishlab chiqariladigan tikuvchilik buyumlari sifat ko'rsatkichi va asosiy talablar keltirilgan I-turdagi tikuvchilik buyumni uchun bazali bo'lib chiqishi mumkin, ushbu mahsulot uchun materialning sifat ko'rsatkichi nomenklaturasi va hujjatlarda bayon etilgan texnik ko'rsatkichlar bo'yicha normativlar dastlabki ma'lumotlar bazasi sifatida va ma'lumotlar bazasini loyihalash bo'yicha asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Aniq guruh (yoqi turdagi) tikuvchilik buyumlarining foydalanish shartlari va vazifasiga ko'ra aniq talab va sifat ko'rsatkichlari bilan xarakterlanadi. Ushbu ma'lumotlarni mahsulotning ma'lumotlar bazasi bilan solishtirish tikuvchilik buyumlarining farqli xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi. Keyin esa shunday mahsulotni tayyorlash uchun yaroqli materiallarga talabni ifodalab beradi.

Misol uchun yaxshilangan sifatdagi tikuvchilik buyumni uchun yangi to'qmachilik materialini konfeksiyalash tizimini ko'rishimiz mumkin. U mato haqida ma'lumotlar bankida mavjud bo'lgan zamonaviy yoki istiqbolli matolar assortimenti uchun me'yoriy miqdorli matoning sifat ko'rsatkichining belgilangan miqdorini nisbiy baholashni o'tkazishni ko'zda tutadi. O'xshash ko'rsatkichlar darajasi; matoxususiyati va tanlangan matolar muqobilligini xarakterlaydi.

Tikuvchilik buyumlari uchun to'qmachilik materiallarini konfeksiyalashuv tizimi tikuvchilik buyumni va to'qmachilik materiallarini tayyorlash uchun muhim ma'lumotlar bazasini kompyuterlashgan shakldagi tizimni yaratishni taxmin qiladi.

Ushbu tizimning asosiy holati va belgilari quyidagilardan iborat.

Ma'lumotlar bazasining hayotiy-davriy tizimini ikki davrga bo'lish mumkin. Birinchi davr – tahlil va loyihalashtirish. U o'z ichiga quyidagi bosqichlarni qamrab oladi:

- ta'rif bermoq va talablar tahlili (taqdim etilgan ma'lumotlar mazmunini qayta ishlash borasida talablar yig'ish, iste'molchilar maqsadlarini muvofiqlashtirish va ularning informatsion oqim borasidagi tasavvurlarini taqdim etish);
- kontseptual loyihalash (iste'molchilarning informatsion talablarini birlashtirgan holda informatsion tizimni barpo etish);
- loyihani amalga oshirish (ma'lumotlar bazasini loyihalash, ya'ni, ma'lumotlar bazasi boshqaruvi tizimini yaratish, SUBD va dasturlar ta'minoti);
- fizik loyihalash (ma'lumotlar bazasining fizik tizimini tashlash va keyingi bosqich uchun aniqlangan dasturiy modullarni to'g'rilash).

Ikkinchi davr – ma'lumotlar bazasi realizatsiyalash va funktsiyalash o'z ichiga quyidagilarni oladi:

- ma'lumotlar bazasi (ma'lumotlar bazasi va qo'shimcha dasturlarni yaratish, shuningdek, ma'lumotlar bazasini yuklash, bu – iste'molchilarning talablarni qondirishda ma'lumotlar bazasidan foydalanishni ta'minlaydi);

- ishlash tahlili va dasturlarni qo'llab-quvvatlash (bunda iste'molchilar talablarining asoslilik darajasi aniqlanadi va ishlaymay (to'xtab) qolgan dasturni tiklashning imkoni bo'ladi);

turlanish (modifikatsiya) va soddalashtirish (adaptatsiya) (yangi talablar va amaldagi dasturlar modifikatsiyasi paydo bo'lganda, o'zgartishlar kiritish imkonini nazarda tutadi).

ADABIYOTLAR:

1. Alimenkova N.D. Assortiment platelnykh tkaney. M., 1995.
2. Assortiment, svoystva i texnicheskiye trebovaniya k materialam dlya odejdy / Guşina K. G., Belyayeva S. A. i dr. L., 1978.
3. Buzov B.A., Rumyanseva G.P. Materialy dlya odejdy. Uchebnoye posobiye. Izdskiy syentr «Akademiya» 2010 g.
4. Buzov B. A., Modestova T. A., Alimenkova N. D. Materialovedeniye shveytnogo proizvodstva. M., 1986.
5. Belyayeva S. A. Optimalnyye pakety shveytnykh izdeliy razlichnogo assortimenta dlya obespecheniya vyipuska vysokokachestvennoy odejdy. M., 1989.
6. Grad I. N., Avseyev Ye. P., Letrochenko V. F. Organizatsiya rasional'nogo ispolzovaniya materialov v shveytnoy promyshlennosti. M., 1986.
7. Dell R. A., Afanasyev R. F., Chubarova Z. S. Gigiyena odejdy. M., 1991.
8. Ivannikova I. M. Assortiment i svoystva l'nyanykh i shelkovykh tkaney. M., 1985.
9. Ivanova M. I., Shaklanov I. G., Panasenko V. A. Tovarovedeniye obuvnykh tovarov. M., 1990.
10. Uktamovna, M. M. (2023). O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA EPITETNING CHOĞ'ISHTIRMA TADQIQI. OBRAZLI EPITETLAR. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 2(23), 439-444.
15. Mamadjanova, M. (2023). ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF EPITHET. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(10), 89-91.
16. Uktamovna, M. M. (2022). EPITETNING LINGVISTIK TABIATI. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(8), 26-30.
17. Uktamovna, M. M. (2023). TRANSFERRED EPITHET IN ENGLISH LANGUAGE. Научный Фокус, 1(1), 921-924.

18. Mamadjanova, M. U. (2022). O ‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA EPITETNING CHOG ‘ISHTIRMA TADQIQI. ANTONAMAZIYA EPITETLAR. RESEARCH AND EDUCATION, 1(5), 110-115.